

GLAMSBJERG FRI- OG EFTERSKOLE

Realkompetencer

Efterskolens selvevaluering

2008/2009

06-06-2009

Selvevaluering:

Realkompetencer

Indledning

Emnet for dette skoleårs selvevaluering er "Realkompetencer" og den måde vi har arbejdet med det på i løbet af skoleåret 2008/2009; dvs. beskrivelsesværktøjet, elevsamtalerne og udviklingsplanerne, samt realkompetencebeviset, som vi ikke er kommet til endnu.

Selvevalueringen skal som altid tage udgangspunkt i værdigrundlaget, og den er bl.a. foregået via spørgeskema til lærerne, samt et skoleudviklingsmøde med realkompetencer som hovedemne, hvor vi dels har drøftet og uddybet vores erfaringer fra skoleåret, dels har drøftet de praktiske evalueringsskemaer, der er dukket op hen ad vejen.

Selvevalueringen er bygget op på baggrund af evalueringsskemaer fra EVA (Danmarks Evalueringsinstitut) med beskrivelsesfase, analysefase og udviklingsfase.

Udgangspunkt

Udgangspunktet for arbejdet med realkompetencer har været et skoleudviklingsprojekt, der skulle synliggøre og dokumentere den læring, der finder sted i løbet af et efterskoleophold. I efterskolerne finder læring sted i mange forskellige sammenhænge. Det er vigtigt, at disse forskellige "læringsrum" anerkendes.

Vi har altid evalueret vores elever ud fra såvel faglige som personlige og sociale kompetencer, men vi kunne godt tænke os at udvikle nogle redskaber og beskrivelsesmåder, der kunne sikre, at vi kom godt rundt om det enkelte, hele menneske, og hvor vi samtidig sikrede os, at vi ville komme i dialog med hver enkelt elev om hans/hendes "efterskoleprojekt". Det har ligeledes været vigtigt for at sikre os, at der var kontinuitet og progression i dette arbejde, ligesom det har været vigtigt at sikre en vis ensartethed i elevevalueringen og realkompetencebeviset. Derudover har vi gerne ville støtte op om Efterskoleforeningens idé om at udarbejde et realkompetencebevis, der synliggør den læring, der finder sted på efterskolerne, og som samtidig viser hvad efterskolerne har at byde på i sammenligning med den almindelige grundskole.

Nedenfor ses oplægget til skoleudviklingsprojektet:

Definition:

- Som **definition** på realkompetencebegrebet har vi valgt:

"En persons samlede viden, færdigheder og kompetencer. Det du kan."

- Tanken er, at det enkelte menneskes samlede kompetencer skal i centrum.

Målsætning:

- Vi vil **dokumentere** al den læring, der ikke synliggøres i de fagligt fokuserede elevplaner, fx selvsigt, ansvarlighed, samarbejde, selvstændighed og sociale kompetencer.
- Vi vil **samle og fastholde** udsagn, informationer, vurderinger, evalueringer og beskrivelser af og om den enkelte elev.
- Vi vil gerne give eleverne **medejerskab** til beskrivelsen af deres realkompetencer, så arbejdet med realkompetencerne kan blive et middel til personlig udvikling.

Udgangspunkt:

Vi skal gøre det samme arbejde, som vi altid har gjort:

Forældresamtaler
Fagudtalelser/Faglig evaluering
Skolevejledning
Arbejdet med udtalelse
Individuelle samtaler
Kommentarer på lærermøder
Uformelle samtaler
Huslærersamtaler
Identitetsopgave/"Selvbiografi"
"Den varme stol"

Lige nu ligger disse oplysninger spredt mange steder og i mange hoveder.

Idé:

Vi vil **samle og fastholde** udsagn, informationer, vurderinger, evalueringer og beskrivelser af og om den enkelte elev og gøre dem tilgængelige og åbne for alle, så de kan være et godt udgangspunkt for arbejdet med elevens udviklingsplan.

Redskaber:

Vi vil udvikle 3 redskaber, der giver (os) et samlet og dækkende billede af elevens realkompetencer til brug for samtaler og skoleudtalelse/realkompetencebevis:

- Der udarbejdes desuden et **beskrivelsesværktøj** til eleverne til afklaring af deres realkompetencer. Dette skema udfyldes af eleven og danner udgangspunkt for samtalerne mellem huslærer og elev.
- I Skoleintra ligger en **udviklingsplan**, der samler og fastholder alle informationer om eleven og gør dem tilgængelige for personalet, og senere også for elever og forældre. Samtidig kan der trækkes på informationer fra klasseloggen.
- Skabelon til et **realkompetencebevis**.

Lærerenes rolle

- Skal have fokus på realkompetencerne.
- Skal være konkret i stedet for abstrakt.
- Skal være anerkendende frem for dømmende.
- Skal stille åbne spørgsmål i stedet for at give svar og råd.
- Skal være beskrivende i stedet for at være vurderende/bedømmende.

Eleven

- Får medejerskab til de ord, der knytter sig til ham/hende og hans/hendes udvikling, fordi eleven selv er med til at formulere, uddybe, samtale og reflektere.
- Lærer at sætte mål – og holde dem.
- Lærer at se sig selv udefra.
- Lærer at sætte sit præg på sin egen udvikling.
- Får mere selvtillid/selvverd.

Udtalelsen:

- Arbejdet med udtalelsen ændrer sig fra et rent lærerprojekt til et fællesprojekt, hvor eleverne bidrager og dermed får medejerskab til resultatet.

Praktisk implementering

Huslæreren:

1. Eleven udfylder beskrivelsesværktøj.
2. Huslærer en modtager elevens beskrivelsesværktøj til gennemlæsning og forberedelse af udviklings samtale med eleven.
3. Samtale ml. lærer og elev, hvor udviklingsplanens afsnit om personlige og sociale kompetencer udfyldes.

Huslæreren justerer løbende udviklingsplanen i samarbejde med eleven, når det skønnes relevant, fx hvis eleven har været drøftet på efterskolelærermøde.

Der er mulighed for at inddrage én eller flere af elevens kammerater fra værelset eller huset til 2. og 3. udviklings samtale, ligesom det er en mulighed at inddrage beskrivelsesværktøjet fra 1. samtale.

Faglæreren:

1. Faglærerne får en kopi af beskrivelsesværktøjets afsnit om faglige kompetencer.
2. Faglæreren udfylder udviklingsplanens afsnit om faglige kompetencer i samarbejde med eleven. Det er således op til den enkelte faglærer om vedkommende
  - a. vil udfylde udviklingsplanen i forbindelse med en samtale med eleven eller
  - b. udfylde den og bagefter drøfter den med eleven.

Haglæreren kan løbende anvende udviklingsværktøjet, men skal under alle omstændigheder have det i anvendelse i forbindelse med forældresamtalerne i november.

Tidsramme

1. Der afsættes tid i førsteugerne til 1. udviklingssamtale (se forslag til førsteugerne). Vi forestiller os, at den enkelte samtale varer 0,5-0,75 time, men det vil nok være realistisk at afsætte 1 time til hver samtale.
2. 2. udviklingssamtale finder sted i uge 43, bl.a. 23/10 2008, hvor der står udviklings- og uddannelsesdag på årskalenderen. MJ laver 2 ens omgange uddannelsesdag med alt det bedste fra de gamle uddannelsesdage. Huslærerne har udviklingssamtaler imens. Samtalerne var ½ time; dog afsættes der 0,75 timer pr. elev. Der kan nås 7 samtaler i løbet af denne dag; de øvrige fastlægger huslæreren på fornuftige tidspunkter i løbet af uge 43 og 44.
3. Den tredje og sidste omgang udviklingssamtaler finder sted i maj måned under de skriftlige prøver. Samtale- og bemandingsplan udarbejdes, når vi kender prøveplanen. Formålet med disse samtaler er, at lærer og elev afklarer forventninger til, hvad der skal stå i realkompetencebeviset (skoleudtalelsen). Der afsættes ½ time pr. elev.

Udviklingssamtalerne:

- Det er vigtigt, at huslæreren har forberedt sig forud for samtalen; ved første samtalerunde ved at have sat sig ind i beskrivelsesværktøjet, ved anden samtale ved at have sat sig ind i udviklingsplan og klasselog og ved tredje samtale ved at have gjort sig forestillinger om, hvad der skal stå om eleven i dennes realkompetencebevis/skoleudtalelse.
- Huslæreren skal være nysgerrig. Formålet er at lære eleven at kende, ikke at kategorisere eleven. Det er vigtigt at signalere, at alle mennesker har ressourcer, evner og talenter, og det er dem, vi skal have frem.
- Huslæreren skal stille åbne spørgsmål. Vær tilbageholdende med at give svar og råd. Bliv hellere ved med at spørge åbent, så finder eleven måske selv det svar, der passer til ham/hende eller det råd, han/hun kan bruge for at udvikle sig inden for de områder, han/hun har valgt ud som udviklingspotentiale.
- **Praktisk:** Nogle huslærere vil have glæde af at skrive direkte ind i udviklingsplanen under samtalen med eleven. For andre virker det bedre at have samtale først og skrive bagefter. Begge dele er gode; det vigtigste er, at eleven er bekendt med og enig i, hvad der står af hensyn til medejerskabet.

Evaluering

Der har været en del praktiske og kommunikative problemstillinger forbundet med projektet. De første elevsamtaler fandt sted meget tidligt i skoleåret, hvor lærerne i forvejen havde travlt og derfor følte det som en stor ekstra arbejdsbyrde.

Samtidig har flere lærere dog givet udtryk for, at de havde mange rigtigt gode elevsamtaler, og at beskrivelsesværktøjet og selve det, at vi havde indført arbejdet med realkompetencer, var en god anledning til at få snakket personligt med alle hus-eleverne.

En anden problemstilling, der har været rejst, er, at der indimellem kan være langt mellem elevens selvopfattelse, sådan som den kommer til udtryk i beskrivelsesværktøjet, og så den opfattelse, huslæreren har af eleven, og derudover har enkelte lærere syntes, at det har været svært at formulere sig, så forskellen mellem personlige og sociale var synlig, ligesom det for nogle af elevernes vedkommende har været svært at skrive handleplaner, specielt ved første elevsamtale, enten fordi eleven ingen tydelige ønsker havde, eller fordi huslæreren endnu ikke kendte eleven så godt.

Rent praktisk har det også været tidskrævende at skrive indholdet af elevsamtaler ind i intra, fordi skabelonen er så stor, at det tager lang tid at gemme, og derudover har der været forskellig opfattelse af, hvordan rubrikkerne til fagudtalelser skulle bruges.

Da elev og forældre har adgang til at læse, hvad lærerne skriver i elevens udviklingsplan, har vi opdaget, at vi ikke har været gode nok til at formidle til forældrene, hvad formålet med projektet var, og vi burde også have forklaret, at vi var i gang med at øve os, så de ikke skulle undre sig over eventuel manglende ensartethed i fagudtalelserne.

Endelig har vi evalueret ud fra efterskolens værdigrundlag:

Glamsbjerg Fri- og Efterskole vedkender sig de grundtvig/koldske tanker om menneskelivet og skolelivet som udgangspunkt for efterskolens værdigrundlag:

- Vores grundholdning er, at mennesker er forskellige, og at der i denne forskellighed ligger en stor styrke.
- Vi mener, at mennesker har brug for positive oplevelser af egne kræfter og evner. Vi ønsker derfor at stimulere de unge menneskers selvværd ved at give den enkelte passende udfordringer så vel fagligt som menneskeligt, ligesom vi ønsker at udvikle det hele menneske.
- Efterskolelivet er et forpligtende anliggende for såvel skolens ansatte som for de unge mennesker, der skal opleve et værdifuldt fællesskab, hvor de gennem medindflydelse og medansvar oplever sig selv som en vigtig del af helheden.

Til spørgsmålet om hvorvidt arbejdet med realkompetencer er med til at støtte om vores grundholdning om forskellighedens styrke, svarer godt halvdelen af lærerne "I nogen grad" og den anden halvdel "I mindre grad".

De fleste af lærerne er enige om, at arbejdet med realkompetencer "I nogen grad" er med til at give eleverne positive oplevelser af egne evner og kræfter, mens der er en ligelig fordeling af "I nogen grad" og "I mindre grad" på spørgsmålet om hvorvidt arbejdet med realkompetencer er med til at stimulere elevernes selvværd ved at give den enkelte passende udfordringer såvel fagligt som menneskeligt.

Om arbejdet med realkompetencer er med til at støtte op om, at efterskolelivet er et forpligtende anliggende for såvel skolens ansatte som for de unge mennesker, svares der meget forskelligt. Et par af lærerne svarer "I høj grad", et par "I nogen grad" og omkring halvdelen svarer "I mindre grad".

Til gengæld er de fleste enige om, at arbejdet med realkompetencer er med til at give den enkelte elev en oplevelse af medindflydelse og medansvar, mens de fleste også er enige om, at det kun "I mindre grad" er arbejdet med realkompetencerne, der er med til at give eleverne en oplevelse af at være en vigtig del af helheden.

Nu er der jo heller ingen, der siger, at succeskriteriet skal være, at arbejdet med realkompetencer overalt skal leve op til efterskolens værdigrundlag. Som man kan læse ud af lærernes kommentarer, er arbejdet med realkompetencerne i højere grad medvirkende til at støtte op om den enkelte elev, elevens udvikling og efterskoleprojekt, end det er medvirkende til at støtte op om fællesskabet.

Mange af lærerne er også enige om, at de praktiske begyndervanskeligheder har været medvirkende årsag til den blandede oplevelse af projektet, og der udtrykkes positive forventninger til det fremtidige arbejde, da vi allerede har lavet en plan for næste skoleår, der tager højde for de problemstillinger, der har været rejst i indeværende år.

Af kommentarerne kan man desuden læse, at det er positivt, at hver enkelt elev bliver *set*, og at eleverne er glade for snakken med huslæreren og nyder at evaluere sig selv.

Fremtidig praksis

Vi har som tidligere nævnt drøftet og taget højde for de rejste problemstillinger i den fremtidige plan for arbejdet med realkompetencer, og nedenstående refererer således til de udsagn, der står i afsnittet om evaluering.

Vi har flyttet første runde af elevsamtaler hen til september, hvor lærerne i hvert fald har et førstehåndsindtryk af eleverne, og hvor startuge og lejrskole er overstået, og tiden derfor er mindre travl.

Er der uoverensstemmelse mellem elevens selvopfattelse og lærerens oplevelse af eleven har det naturligvis betydning og bør tages op ved 2. elevsamtale; 1. elevsamtale handler mere om at eleven bliver *set/om* at lære eleven at kende. Beskrivelsesværktøjet er en god anledning til at få snakket sammen og spurgt ind til forskelligt. Uoverensstemmelse mellem elevens selvopfattelse og vores skrives ind i udviklingsplanen og tages evt. op ved forældresamtalerne.

For at gøre det lettere for huslæreren at formulere sig om elevens personlige og sociale kompetencer, har vi tydeliggjort, at man kan bruge formuleringerne fra beskrivelsesværktøjet, ligesom vi har "reklameret" for den "Vejledning til udviklingsplan", man kan åbne på intra samtidig med at man skriver ind i elevens udviklingsplan; her er mange gode formuleringer og emneområder, man kan få inspiration fra.

Vi har præciseret, hvordan rubrikkerne til fagudtalelser kan/skal bruges, og vi har lavet én udviklingsplan til elever i 9. klasse og én anden til eleverne i 10. klasse; det skulle gøre systemet mindre tungt at arbejde med.

Endelig har vi taget stilling til, hvordan forældrene orienteres om arbejdet med realkompetencer, og vi har udarbejdet en tidsplan og en "køreplan", der gerne skulle gøre den praktiske implementering lettere; se neden for.

Udviklingsplanen (skemaet på intra) fra næste skoleår:

1. Der er ét skema for elever i 9. klasse, et andet for elever i 10. klasse.
2. Elevernes læringsstil noteres ud fra Susanne Aabrandts skema; det kan gøres på mange måder og meget mere detaljeret, men det må være op til de enkelte faglærere.
3. I stedet for at have underrubrikker som fx "Fagligt niveau", "Potentialer" osv. som vi alligevel ikke skriver noget i, fjernes disse underrubrikker i udviklingsplanen. De optræder i stedet for i **Vejledning til udviklingsplan, som vi skal blive meget bedre til at bruge.**
4. Huslæreren og eleven skal ikke skrive noget under fagene, med mindre de alligevel kommer ind på det under elevsamtalen, og det vurderes relevant at skrive det ind. Huslæreren daterer og skriver sine initialer.
5. Hvis en elev eksempelvis ikke har tysk, noteres det under faget.

Køreplan:

August

Tirsdag i startugen introduceres eleverne til beskrivelsesværktøjet af AS og GJ, og de udfylder det.

Huslærerne skriver elevernes krydser ind i udviklingsplanen og forbereder sig til **elevsamtaler** torsdag 3. september.

September

Elevsamtaler: Huslæreren afholder elevsamtaler på baggrund af beskrivelsesværktøjet. Det er de **personlige** og **sociale** kompetencer, der er i fokus. Samtalens indhold skrives ind i udviklingsplanen. Der skrives kun om de enkelte fag, hvis det skønnes relevant.

Efter diverse emneuger og lejrskoler skriver **emneugelærerne** om eleverne. Der skal skrives om alle elever, så lærerne må dele dem mellem sig.

Valgfaglærerne skriver **kvartårligt**; dvs. de skriver om eleverne ved afslutningen af et valgfag.

Faglærerne er ikke forpligtede til at lave elevsamtaler, men er naturligvis meget velkomne til det.

Oktober

Huslærerne afholder anden runde elevsamtaler på en emnedag i slutningen af oktober. På baggrund af denne samtale skrives huslærerudtalelse om personlige og sociale kompetencer forud for forældresamtalerne i november.

November

Forud for forældresamtalerne i november skrives **fagudtalelser**. **Standpunktskarakterer** skrives ind i udviklingsplanen og afleveres på en liste til kontoret.

Januar

Faglærerne skriver **fagudtalelser og standpunktskarakterer** ind i udviklingsplanen til brug for tilmeldingen til ungdomsuddannelserne. Standpunktskarakterer afleveres ligeledes på en liste til kontoret.

April/Maj

Faglærerne skriver **fagudtalelser og standpunktskarakterer** ind i udviklingsplanen. Standpunktskarakterer afleveres ligeledes på en liste til kontoret.

Huslærerne afholder sidste omgang elevsamtaler under skr. prøver og taler med eleven om, hvad realkompetencebeviset skal indeholde. Skolen har naturligvis nogle krav til emneområder, der skal beskrives, men eleven kan sagtens bidrage. Huslæreren skriver samtaleens indhold ind i udviklingsplanen.

På baggrund af udviklingsplanen skriver huslærerne realkompetencebevis i slutningen af maj.

Afslutning

Vi fortsætter altså med projekt realkompetencer, fordi vi tror på det! Derfor gentages definition og målsætning her i afslutningen, for det er præcis de ord, der beskriver, hvorfor vi gerne vil arbejde med realkompetencerne. Rent praktisk er vi nok ikke færdige med at lære endnu, og enkelte af lærerne foretrækker da også at arbejde med elevsamtaler på den måde, de gjorde det, inden vi indførte projektet. Måske kan man gøre begge dele, eller måske implementere dele af det i projekt realkompetencer.

Definition:

"En persons samlede viden, færdigheder og kompetencer. *Det du kan.*"

Tanken er, at det enkelte menneskes samlede kompetencer skal i centrum.

Målsætning:

- Vi vil **dokumentere** al den læring, der ikke synliggøres i de fagligt fokuserede elevplaner, fx selvsigt, ansvarlighed, samarbejde, selvstændighed og sociale kompetencer.
- Vi vil **samle og fastholde** udsagn, informationer, vurderinger, evalueringer og beskrivelser af og om den enkelte elev.

Vi vil gerne give eleverne **medejerskab** til beskrivelsen af deres realkompetencer, så arbejdet med realkompetencerne kan blive et middel til personlig udvikling.